

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZERDA, 1923 október 17.

283. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Lelbach-palota)

Agrárreform a Vajdaság ellen

Az a törvénytervezet, melyet a vajdasági radikális képviselők megbízásából a kormány hivatalos agrártörvényjavaslatával szemben a sombori kerület nagyteleki képviselője kidolgozott, sok tekintetben nyújt megszívlelésre érdemes tanulságot. Ez az első eset arra, hogy olyan törvényes szabályozással szemben, melyet az egész országra nézve hatályossá akarnak tenni, a vajdasági radikális képviselők *corporative* foglalkozást állást. Azt már megszoktuk, hogy a délszerbiai, a boszniai, a szlovén, a horvát képviselők csoportonként érvényesítik minden törvényalkotással és kormányzati intézkedéssel szemben területük népeinek külön érdekeit. A vajdasági képviselők mindmáig csak készködtek erre az állásfoglalásra, amit pedig nemcsak az a belátás sürgetett, hogy csak azokkal a politikai fegyverekkel lehet sikert elérni, amit az ellenfél használ — a dzsziu-dzsicuval szemben a görög-római birkózás szabályai nem vezetnek célhoz — hanem a Vajdaság területének és népének gazdasági és kulturális különállósága. Mindig szó fért ezeknek a külön állásfoglalásoknak morális jogosultságához, csak ebben az esetben nem lehet azt kérdésessé sem tenni, mert a kidolgozott tervezet nem kér külön előnyöket, kivételes kedvezményeket a Vajdaság számára, mert nem a politikai támogatás megadását ígéri, vagy annak megvonásával fenyegetőzik a külön állásponthoz honorálása, vagy megtagadása esetére, hanem az egész országnak s az egész ország termelésének s gazdasági kultúrája emelésének érdekében akarja jobba, tökéletesebbé, igazságosabbá tenni a legnagyobb jelentőségű reformot.

A vajdasági képviselők törvénytervezete bármilyen messzemarad is el attól a céltől, melyet a törvényalkotás tökéletessége tűz ki, jelentős lépést tesz meg a szociális és nemzeti követelmények igazságos, méltányos és becsületes betöltése felé. Ez a törvénytervezet megakarja dönteni azt a hivatalos fölfogást, mely a Vajdaságot nemcsak a gabonában, de a földben is passzív vidékek egyedüli kielégítési alapjává akarja tenni. A Vajdaság az országnak bármely más területével egyenrangú része, amit a Vajdaság terület, az az egész ország kincse, az a Vajdaság ipara, kereskedelme, az az ország gazdasági és kulturális központja, az ország igazi devizaközpontja, vajdasági tor-

melés eredménye védi meg az ország valutáját. A Vajdaság, mely ennyi értéket ad s ennyi szolgálatot tesz, nem lehet kielégítője minden feléje forduló étvágnak. A Vajdaság nem katonailag megszállott idegen terület, hanem az ország testének integráns, értékes része. Megszállott területet föl lehet használni a hazai szükségletek kielégítésére, de a Vajdaság nemcsak arra jó, hogy terheket hordozzon, szükségletet kielégítsen, éhséget csillapítson és érdemet jutalmazzon, hanem arra is, hogy élvezze jogait, kivételes gazdasági helyzetének előnyeit s ne olyan módon tegyen eleget annak a természetes kötelességnek, hogy fölöslegét átadja az országos szükségletnek, hogy belepusztljon a mások segítésébe.

Az az agrárreform, amit eddig végrehajtottak s ami eddig ideiglenes rendezésként okozott végleges károkat, nem tartotta tiszte-

letben ezeket a kétségbevonhatatlanul helyes szempontokat. Már pedig nincs olyan nagyjelentőségű nincs olyan messzekiható, nincs olyan fundamentalis fontosságú törvénykezési feladat, mint az agrárreform. Ha jól oldják meg, biztosítják vele az élet rendjét, a most élő s ezután következő generáció munkáját és kenyerét, biztosítják a kivétel állandóságát s ezzel a valuta stabilitását. Ha rosszul oldják meg, kevesebb lesz a kenyér, kevesebb a munkaalalom, drágább az élet, rosszabb a pénz s annak a szociális nyugtalanságnak magvait vetik el, melyről soha nem lehet tudni, mikor és hol kel ki s mikor és hol készítik elő a talajt robbanásra és csuszamlásra.

Az agrárreform végleges megoldásához csak az igazság, méltányosság, a nemzeti és szociális béketeremtés követelményeinek tökéletes tiszteletben tartásával lehet hozzá fogni.

Olcsó csalétek a német párt számára

A koalíciós Luca-szék — Radicsot nem utasítják ki Londonból

A politikai élet szünetel, csak az Intrikák, sugdosások s tervezetek folynak rendületlenül. A közös ellenzéki blokk kezd valósággal Luca-székké lenni. Minden nap egy apró lépést halad előre s ugyanannyit visszafelé. Meg lehet állapítani, hogy a radikálisok eddig még elég közönyösen nézik a sürgés-forgást s a párt felületlenül egységes, Protics barátai és titkos hívei nem tertják alkalmazni az időt arra, hogy frontot csináljanak.

Az ellenzéki blokk alakításának ügye mindössze annyiban jutott előre, hogy a demokrata-párt főbizottsági ülésén Davidovics referált az eddigi tárgyalásairól s jelentését a párt egyhangulag tudomásul vette s felhatalmazást adott a további tárgyalásokra.

A demokraták egyhangú állásfoglalása némi csaiódást hozott — a radikálisok számára, akik azt hitték, hogy lesznek az autonómista pártokkal való együttműködésnek ellenzői is a demokrata pártban.

Davidovics a földmivespárttal is folytatott már tárgyalásokat, ezek azonban eddig nem vezettek eredményre.

Ha létrejön az ellenzéki pártok között a megegyezés, az ellenzék a parlamenti elnökség betöltésénél közös listával szavaz. A demokraták elnökjelöltje Pecsics Dragutin, az első alelnökségre Hohnyecz klerikális, a másokra Lázics, a földmivespárt elnöke a jelöltjük s minthogy a politikában meglehetősen szórakoztató:

előre inni a medve bőrére, a titkári állásokat is kiosztották már a mohamedánok és a többi ellenzéki pártok közt.

Hallgatnak a németek

A pártoknak ebben a versengésében magas kurzusa van a német-voksoknak. A német képviselőknak jobbról-balról udvarolnak, csalogatják őket erre is, arra is, ígérnek nekik csemegéül: parlamenti titkárságot, valóságos és rendes tagsági helyet a pénzügyi bizottságban. Csak egy nem jut eszébe az egymással versengő pártoknak. Leinteni a vidéki hatalmasságokat: jegyzőket, szolgabírákat és csendőrkáplárokat, akik úgy szolgálják a hazát, hogy a németeket és a nemzeti kisebbségeket molesztálják, üldözik és elnyomják. Ha a nemzetiségi egyenjogúság igazi megvalósításáért küzdene valamely párt, akkor a német képviselők számára sokkal könnyebb volna az elhatározás. Míg így azt kell latolgatniok, hogy a két rossz: a radikális és demokrata párt közül melyik kevésbé rossz a nemzetiségekkel szemben s ezt is nagyon nehéz eldönteniök.

A radikális párt, hogy a dzsemjet és a németek szavazatát megnyerje, nem a német népnek adja meg a polgári jogok teljeségét, hanem a német pártnak ígér — tagsági helyet a pénzügyi bizottságban, amelyben a németek és a törökök eddig csak helyettesek voltak, akiknek barátságos megegyezés alapján joguk volt jelen lenni az üléseken.

A német párt képviselőinek

nagy része vidéken van, ha a képviselők közül valamelyik el is megy Beogradba, mélységesen hallgat, semmiről sem nyilatkozik. A párt elnöke dr. Krafft külföldön tartózkodik, csak október 19-ikén tér vissza, addig a német párt semmi irányban sem foglal állást.

Radikális ellentámadás

A radikális párt valódi hangulatát nagyon nehéz megállapítani mert a képviselők legnagyobb része nem tartózkodik Beogradban és az ottlevő képviselők sem látogatnak el a pártklubba. Magánbeszélgetésekből azonban arra lehet következtetni, hogy a radikális párt részéről kísérletek is történtek arra, hogy különböző taktikai lépésekkel ellensúlyozzák az ellenzék terveit. Ezek közé tartozik első sorban *Petes Dusan szociálpolitikai miniszter zagrebi tartózkodása* is, aki Zagrebban érintkezésbe lépett több vezető horvát politikussal. — A tanácskozások eredményéről egyelőre csak nagyon szórványos hírek kerültek nyilvánosságra.

A kormány londoni tiltakozása elősegíti Radics akcióját

Radics londoni tartózkodása fölött a beogradi sajtó már régebben napirendre tért. Az egész kirándulást nevetséges kudarcnak tüntetik fel. Annál nagyobb feltűnést kelt, hogy a beogradi politikai körök *ujabban ismét komolyan foglalkoztatja Radics akciója*. Radics legújabb levelei szerint — melyeket szorgalmasan küld párt-híveinek Zagrebba — sikerült a horvát köztársasági parasztpárt vezérének magára terelni az angol politikai közvélemény figyelmét és ma már néhány függetlenebb irányú beogradi lap is megállapítja, hogy *Radics elérte a maximumát annak, amit Londonban elérhetett*. Radicsnak sikerült ugyanis a külföldet informálnia és szemlélyével kapcsolatban a londoni lapok több ízben foglalkoztak a horvátországi és jugoszláviai politikával.

A beogradi kormánynak az a kísérlete, hogy Radicsot Angliából kiutasítsák, nem járt sikerrel sőt *hasznát Radicsnak*, mert ezzel kapcsolatban az angol kormány is foglalkozott Radics-csal. A brit kormány e tekintetben úgy határozott, hogy nem lát okot fenntartani Radics kiutasítására és ezért nem háborgatja londoni tartózkodásában.

Erre vonatkozóan Radics is küldött értesítést pártja vezetőségének és 18-iki levelében a következőket írja:

— Pasics azt kérte a londoni rendőrségtől és belügyminiszeriumtól, hogy mint bűnöst adjanak ki. Ennek az akciónak az eredménye az volt, hogy már ed-

dig is sikerült végrehajtanom ter-
vetemet, amelyet a horvát köztár-
sasági parasztpárt vezetőségének
és a horvát népképviselői tagjai
ismernek. Természetesen jól tud-
tuk azt, hogy Angliában való tar-
tózódással foglalkozni kell
az angol külügyminiszteriumnak
is és ez alkalom és ürügy lesz
arra is, hogy az angol kormány,
ha nem is formálisan, de ténylege-
sen állást foglaljon a horvát kér-
désben.

Pasicsnak arra a követelésére,
hogy engem utasítsanak ki An-
gliából, az történt, hogy — amit
már biztosan tudok — az ango-
l külügyminisztérium bekérte át-
tanulmányozás végett eddigi leve-
leimet. Ennek folytán biztos va-
gyok benne, hogy rólam nem
mint Radics Istvánról, hanem
mint Horvátország, sőt ami ennél
is több, Szlovénia, Montenegró,
Macedónia és Bosznia képviselő-
jéről lesz szó, vagyis mint olyan
emberről, aki Jugoszlávia olyan
berendezkedésére törekszik, ame-
lyet Anglia is örömmel üdvöz-
ölhetne.

Bessz és szerelem

Kondor Ibolyka felbontotta eljegyzését
a krakéler részvénytársasággal

Budapestről jelentik: A napilapok
keddi számának házasság-rovatában
a következő szomorú »hymen-hír«
jelent meg:

»Eljegyzésemet Feldmann Ferencel
felbontottam. Kondor Ibolyka.«

Feldmann Ferenc, akinek eljegy-
zését ilyen szokatlan formában bont-
ja fel menyasszonya: a hétfőn letar-
toztatott részvénytársaság. Nyolcvan
millió csalás miatt vette őrizetbe a
budapesti rendőrség a huszonöt éves,
elegáns és gavallér Feldmann, aki
szintén az utóbbi hetek lángha tőz-
dei irányzatának áldozata és aki
most boldogtalanul gondolkozik
Zrinyi-uccai kényszer-lakosztályának
magányában, hogy a tőzsdei kurzus-
okkal milyen párhuzamosan lanyhul-
el a szerelem is. A fiatal tőzsdebizo-

mányosnak szomorú tapasztalat lesz
ez, mert egyike volt a kiveszőfélben
levő romantikus szerelmeseknek: az
idei évben lezajlott hét párba jut
egyől-egyik menyasszonya miatt
vívta. Kondor Ibolyka, aki Szuboti-
cán, az itteni színházban kezdte,
mint »táncos csoda«, a karrierjét, a
legirigyeltebb menyasszonyok egyi-
ke volt Budapesten: völégényét mil-
liárdosnak hitték és Feldmann, amíg
a bessz nem kezdődött a tőzsdén,
valóban sokat is keresett. Menyas-
szonyára, akinek fogatot tartott, hi-
hetetlenül féltékeny volt; színház-
ban, vendéglőben, kávéházban, ha
csak ránézett valaki Kondor Ibolyká-
ra, a szerelmes tőzsdebizománys

máris ott-termett, összepofozta az
illetőt, lovagiaskodni kezdett vele,
párbajra hívta, vagy pedig — üzle-
tet kötött a vetélytárral és így állt
bosszút rajta.

A krakéler tőzsdebizománys alig-
ha veszi tuiságosan szívére azt a kis
malort, ami letartóztatásával érte,
hiszen ezuttal már harmadszor gyült
meg baja a rendőrséggel pár hóna-
pon belül, de az, hogy menyasszo-
nya a nyilvánosság előtt cserben-
hagyta és felbontotta eljegyzésüket
olyan apróság miatt, mint ez a mos-
tani nyolcvanmillió szélhámoság,
egészen bizonyosan meg fogja törni
a jobb sorsra érdemes ifjú tőzsde-
csalót.

A suboticaai adózsungel

A tiszta jövedelem másfélszeresét kell adó fejében befizetni

Régi tapasztalat, hogy nincs pon-
tos adófizető, mert ha mindig az
óra pontosságával fizeted is be adó-
dat, az adóhivatal akkor is talál hátrá-
lalkokat. A suboticaai adóhivatal-
ban, ahol a könyvek nincsenek pon-
tosan lezárva, ez nem is kerül külön-
ösebb nehézségbe. Amikor a sze-
rencsétlen adózónak utlevélre van
szüksége, vagy a külföldről érkezett
áruiját akarja elvámoltatni, akkor
eszmél rá, hogy ha akármennyit fi-
zetett is, még mindig hátraléka van.
A helyes adóztatás legelemből alap-
elveinek mellőzésével, Suboticán
sem az adózó, sem az adóhivatal
nem tudja, hogy az adózónak mennyi
adót kell fizetnie. Annál kevés-
bé tudhatják, mert itt meglepetés-
adók is vannak. Így a városi adó-
hivatal kimélet nélkül beszedi a 85
%-os iskolaadót s az 550%-os köz-
ségi pótdadót, noha állítólag egyiket
sem hagyta még jóvá a kormány.

A helyzet ma az, hogy adóban
sokkal többet kell fizetni, mint
amennyi jövedelmet a legszigorubb
adókivetés megállapított.

Előttünk vannak egy suboticaai
részvénytársaság adószámadatai.

A vállalat tiszta hasznát az adó-
hivatal az 1922-es évre 32.016 ko-
rona 38 fillérben állapította meg.
Köröttak ezután 10,12, 14, 16, 18 szá-
zalékos alapon 4840 korona 25 fillé-
r adót, ennek 30%-át általános jö-
vedelmi pótdadóra 1452 korona 60

fillért, 60%-os hadiadót 2904 korona
15 fillért s 500 korona egyéb adót.
Büntetés, bírság s mindentéle pótda-
dó nélkül fizetett a múlt évre 9697
korona egyenes állami adót, 726 ko-
rona betegápolási, 484 korona ut,
9197 korona községi pótdadót s 1680
korona rokkantadót, fizetett tehát a
8000 dináros évi nyereség után 5446
dinár adót. Egész jól ütött ki az
esztendeje. Maradt a jövedelméből
majdnem 2600 dinárja.

Azonban korán örült.
A nyilvános számadásokra köte-
lezett vállalatok 1923. évi alapját a
suboticaai adóhivatal az 1922-es adó-
alapon számítja s szedi be.

Az 1923-ik évre ennek a 8004 di-
nár nyereséget kimutató kis vállá-
latnak a következő adókat kell be-
fizetnie:

állami adó és pótléka	2900	dinár
betegápolási pótdadó	200	»
550%-os községi pótdadó	7342	»
rokkantadó	420	»
85%-os iskolaadó	1215	»
30%-os állami rendk. adó	870	»

összesen: 13068 dinár

A nyolcezer dináros adóalappal
több mint másfélszeresét kell tehát
adó fejében befizetni.

Az adóalapot: a 8004 dinár nye-
reséget az adóhivatal állapította
meg. Ebből kell az adózónak adót fi-
zetni, tartalékolni, részvényeseinek

osztalékot fizetni. Amely vállalat
azonban 8004 dinárt keres, annak a
suboticaai adóhivatal számításai sze-
rint ennek 160%-át, 13.068 dinárt
adó fejében kell befizetni. A hiányzó
7000 dinárt tehát a vagyonából kell
elvenni. Könnyű kiszámítani, hogy
ha ez az adószámítás helyes, ha a
vállalat a teljes nyereségének több
mint másfélszeresét adóba fizeti, ak-
kor öt év alatt az összes suboticaai
részvénytársaságok egész vagyonukat
és tartaléktökeiket befizetik adóba s
megszüntethetik a működésüket. A
hatodik évben azután a városi ható-
ságnak új adóalanyokról kell majd
gondoskodnia. Addig azonban még
sok idő van, vigan lehet 550%-os
pótdadót, 85%-os iskolaadót, sőt —
mint tervezik — színház- és vízve-
zetéképesi pótdadót is szedni. Sem-
mi más nem történhet, legfeljebb az
öt év olvad le háromra — vagy
kettőre.

Egyetlen napon

száz budapesti tőzsdebizománysost
jelentettek fel

A bessz áldozatai

Budapestről jelentik: A tőzsde-
ügyekből származó bűntények a bu-
dapesti rendőrségen mind jobban
szaporodnak.

Néhány nap óta az intellektuális
csoport vezetőjének, Kiss István
rendőr- főtanácsosnak íróasztalán
egyre szaporodnak a beérkezett bűn-
vádi feljelentésekről szóló akták. A
hétfői nap folyamán száznál több fel-
jelentést tettek és jóformán minden
referens csupán tőzsde-ügyekkel fog-
lalkozott. A tőzsdeügyek legtöbbje
olyan természetű, hogy benne a sík-
kaszás és család megállapítható. A
rekordot Ernst József hétmilliárdos
differenciája tartja. A már említett
letartóztatásokon kívül újabb letar-
toztatás nem történt mert a nyomozás
egyelőre a legtöbb esetben kez-
detleges stádiumban van és a rend-
őrség még nem dönthet. A legtöbb
ügyben a koszt pénz körül vannak
bajok, mert a tőzsdeügynökök a ná-
luk koszt pénz ellenében letett papi-
rokkal spekuláltak és a bessz kö-
vetkeztében most nemcsak saját va-
gyonukat veszítették el, hanem ide-

Szeidlí bácsi...

Írta: Paulini Béla

Egykoron Szeidlí bácsi képviselte
Óvárót a rendőri intézményt. Dicsre-
tére mondassék: egyesegyedül látta el a
sulyos hivatalt — éjszakánként. Mert
nappal szabó volt Szeidlí bácsi, ha ked-
ve engedte, szorgalmasan forgatta a
tűt. Miként éjszaka a kardot. A kardot
sohasem forgatta, berozsdásodva ta-
nyázott az derék hüvelyében, szelid
kard volt, de hogy is áhítozott ember-
vérré. A kard csak lógott botot forga-
tott a kezében Szeidlí bácsi — éjszakán-
ként — bökdösve vele a macskafejeket,
de hogy is eleven macskák fejét, a »flasz-
ter« bubosra kopott kövei voltak a
macskafejek. S egyet koppant a Szeidlí
bácsi egyik lába, egyet cosszant a má-
sik, úgy róttá a rend útját, mert sánta
volt Magyaróvár egyetlen egykori
rendőre.

Hanem az is igaz, éjszaka annál több
gondja akadt: három lokálban is ivott
a gazdász s azért csak az utcát is
kellett járni s azért csak el kellett néz-
ni a malomhoz is, mely ott volt, ahol a
Pozsonyi-ut áttalépi a Lajtát. Ah, igen,
sokszor is állott a malom előtt, Nepo-
muki Szent János szobra nézte onnét
az utat, hátat fordítva ekképp a malom-

Teszem fel, ott volt az Utolsó garas.
Klástrom lehetett valaha az Utolsó ga-
ras épülete, ahol utóbb oly szívesen
hagyta ott mindenki ama bizonyos utó-
só garasát. Aztán sóhivatal lett a klás-
tromból. És sokan megsomjaztak, jár-
ván e sóhivatalt. Csak vendégfogadóvá
vedlett hát a sóhivatal, Hanem Placsin-

ka bácsi, a vendéglős, nem szerette a
hangoskodást. Irta is a cédulákat min-
den nap: »duhajkodás és hangos ének-
lés tilos. A hangtalan éneklés engedé-
lyezve volt.

De tagadhatatlan, hogy a Fekete Sas-
ban mérték a legjobb bort s Pista bá-
csinak hívták a főpincért. Rendes német
burger volt Pista bácsi hitelezett eleget.
Való, meg is fizették a gazdászok. Ki
előbb, ki utóbb. Volt, aki huszonöt esz-
tendő múltán.

A Vörös Ökör udvarán nagy, nyitott
szin is kinálkozott, miért is beszálló
vendégfogadónak ismerték el.

Hát szóval sok volt a lokál s néhány
ucca is futott keresztben, hosszában,
sőt terecske is akadt Óvárót. Tulságo-
san kicsiny birodalom volt ez az Óvár,
mondhatom, több gondot adott, mint sok
felölt birodalom. A prakszi, ha kedve
tartotta, járhatott ugyanarra a borkutra,
akár egy esztendőn át. De Szeidlí bá-
csinak vigyázni kellett mind a háromra.
Feladat ez kérem! És különösen, ami-
kor a záróra közelgett, hirtelenjében azt
sem tudhatta szegény, szorgos Szeidlí
bácsi, hová igyekeztek, melyik kores-
mát noszogassa, intse meg: záróra
urak!

És miket miveltek a prakszi — imitt-
amott — Szeidlí bácsi háta mögött, az
már szörnyőség.

Hát egyszer is... Szeidlí bácsi ép-
pen az Utolsó garasban csinált záró-
órát. Odakünn a holdat felhő takarta,
Mariskát, a malomban, kásmír-paplan ta-
karta. Bizonyos szöke prakszi, de na-
gyon szerette Mariskát. Mariska, a mol-
nár leánykaja, rózsabimbó, töltött ga-
lamb, csak aluszkált a malomban, tente

baba, tente, zergeszakállaskalapos le-
vente, de nagyon szerette. Éjjel is, nap-
pal is, mert talántán nem is feküdt le
sohasem a gazdász, csak folyton-foly-
vást szerette Mariskát, sóhajtozott utá-
na, igaz, dalolt is olykor. Mariska per-
sze csak nappal szerette a zergeszakál-
last, ő gyenge nő volt, ő aludt éjszaka,
mint a bunda, de hogy is ugy, mint a
közönséges bunda, mint a — királynői
bunda.

Mariska aluszkált, Imre két társával
ott állt a Lajtaparton. Alighanem kicsi-
két pityókos, de mindenesetre felettebb
izgatott volt Imre s zergeszakállá mint-
ha megremegett volna időnként. Vagy
csak híves hajnali szél futta? Tanakodni
kezdtek.

— Hát mostan már be ne gyulladjat-
tok — mondta utóbb kenyerespajtásai-
nak Imre. — Most már fordítsuk meg,
rajta, no, segítsetek, ha megigértétek.

— Persze, persze, csakugyan nem
szép tőle, hogy hátat fordít Mariskának
— bólogatott az egyik kenyerespajtás.
— De mégis csak...

— Mindenféle jövő-menőnek szem-
közt fordul — dohogott a másik boros-
pajtás. — Hanem azért, ha az ember
meggondolja, baj is lehet a dologból.

— Gyáva fickók! — torkolta le őket
Imre. — Ez a férfiszó? S mi baj lenne
belőle? Majd vigyázzunk... No, fordít-
suk meg!

S meg is fordították volna Nepomuki
Szent János szobrát — ne fordítson hát-
at szépséges Mariskának, fordítson in-
kább hátat az egész rut világnak, —
hogy örvendezzék Mariska, amikor majd
az aranyos reggelen kitekint az abla-
kon. Ha meg nem billent volna a szo-

bor. S bele nem esett volna a Lajtába.
De megbillent. De beleesett. Ugyancsak
riadozott ágyában a folyó.

Mégis csak meghökken magá Imre
is, csinos botrány kerekedik ebből!

— Huzzuk ki — indítványozta ké-
sőbb.

— Igaz, huzzuk ki — bólogatott a
másik.

— Az lesz a legjobb — hagyta hely-
ben a harmadik.

Neki a viznek... Kicsit hideg volt a
viz, annyi bizonyos. Csak neki!

Keresték a szobrot.

Nincs szobor? Hová lett?

Bizony ezer darabban hevert szegény
Nepomuki a Lajtában, ezer téglá feküdt
a megint csendes mederben, mert nem
kőből faragták, téglából rakták, építet-
ték föl annak idején a szobrot.

Szeidlí bácsi, Szeidlí bácsi, mért is
iszol te ilyenkor halbszeidlit? Mért iszol
a tizenkettődik halbszeidlit? Látod, lá-
tod, az éj sötétjében miféle gonoszsa-
gok történnek? Szeidlí bácsi, Szeidlí
bácsi!

A városi tanács meghallván — az
éjszakát követő délelőttön — a történi-
teket, ugyancsak felháborodott.

S nem sokkal több ment a parancs
a három prakszihoz a tanácstól: vagy
új szobor, vagy mars ki a városból!

S mit tehettek volna mást a levelek
ha megirták, föladták őket a postán,
csak elmentek a falusi... kora: ap-
pénzt, szoborra!

Sőt a szigorú tanács megint csak ma-
riskának háttal állította fel a szobrot.

Hanem Szeidlí bácsi nem is új, a töb-
bet a Vörös Ökör halbszeidlire. Csak
a másik kettőre.

gen papirokon is tudtak. Eddig százharminc feljelentés érkezett a rendőrségre és a hétfőn bejelentett károkozás egymilliórd és hátszázmillió korona. A károsultak legnagyobb része kis egzisztencia, akik lakásukat, ékszerüket eladták, hogy tőzsdézhesse nek, mert fizetésükből nem tudtak megélni.

A rendőrség megállapította, hogy a kosztpénz-láz okozta a bajokat. Sok egyezményes tőzsdetag megengedte, hogy a kasszanapok a tőzsdéügynek a tőzsdéi differenciákat ne fizessék ki, hanem tovább is kosztpénzt fizethettek. Annak ellenére, hogy az egyezményeseknek tudniuk kellett volna, hogy a hátralebent lévő ügynökök legtöbbje már fizetésképtelen és csak azért fizetnek tovább kosztpénzt, mert egy újabb hozst reméltek. A legtöbb esetben az egyezményeseknek tudnia kellett volna, hogy a náluk lévő értékpapírok nem az ügynök tulajdonát képezik, hanem szikkasztott részvények.

A legközelebbi napokban az új feljelentésekből kifolyólag sok újabb letartóztatás várható.

Az új tarifa-rendelet

visszavonását kéri az exportörök Konferencián a kereskedelemügyi miniszteriumban

Beogradból jelentik: A hét folyamán a kereskedelmi miniszteriumban konferenciát tartanak, amelyen főleg az exportöröknek azzal a kívánságával foglalkoznak, hogy a miniszterium vonja vissza az új vasuti tarifa-rendeletet. A konferencián résztvesznek a különböző közgazdasági körök képviselői is, akik nemrég azzal a kéréssel fordultak a kereskedelmi miniszteriumhoz, hogy az export-kampány érdekében ne csak a régi tarifákat állítsák vissza, hanem a szezon idejére szезontarifákat állapítsanak meg.

A konferencián a közgazdasági körök képviselőinek meghallgatása után dönt a miniszterium a kérelem felett.

A horvátországi

szénbányák

nem tudják fizetni munkásaikat

A pénzhiány veszélyezteti a bányák üzemének fennmaradását

Zagreből jelentik: A gazdasági életben észlelt nyomasztó pénzhiány súlyos következményei már a horvátországi és szlavóniai szénbányákban is érezhetőek, úgy, hogy a bányákban hamarosan az általános munkabeszüntéstől lehet tartani. Számos bánya ugyanis már hónapok óta nem tudja munkásainak bérét kifizetni, ami miatt a bányászok több helyen beszüntették a munkát és a közeljövőben újabb munkabeszüntetés veszélye fenyegeti a bányáüzemeket.

Valamennyi horvátországi és szlavóniai szénbányában hetekig kell várni a bányászoknak, míg bérüket megkapják, a horvátországi Zagoriban több olyan bánya van, amelyik már két hónap óta nem fizette munkásait. Ez a helyzet már oda vezetett, hogy a bányászok munkahelyüket elhagyják. Így az iranopoljei bányákban már szeptember 15-ike óta nem dolgoznak a munkások. Kétszázötven bányász szüntette itt be a munkát, mert a Concordia bánya részvénytársaság egy hónap óta tartozik a munkabérükkel. Ugyanennek a társaságnak beletinek és konjainai bányájában nyolcszáz munkás már két hónap óta nem kapott fizetést. Emiatt a bányák munkásai is rövidesen elakarják hagyni munkahelyüket. A szlavóniai Cresnjevicai bányában is hasonló a helyzet, mert a bányapénzár fizetési nehézségekkel küzd. A bányászok helyzete, akik már hetek és hónapok óta nem kaptak fizetést mindenütt kétségbeesítő.

A bányavállalatok az államvasutakat

okolják a fizetési nehézségek előidézésével, mert a vasutak a részükre szállított szénmennyiségek kifizetését beszüntették. Mivel valamennyi bánya a termelt szén legnagyobb részét a vasut részére szállítja, a fizetések beszüntetése idézte elő azt, hogy a bányavállalatok munkásai követeléseit, bérét nem tudják kiegyenlíteni. A súlyos viszonyok miatt Horvát- és Szlavonországban általános munkabeszüntéstől lehet tartani valamennyi bányában.

A jugoszláviai Egyesült Munkásszövetség már több ízben figyelmeztette

A djekovói püspök megtiltotta az osijeki Orjuna zászlajának felszentelését

Az osijeki Orjuna vasárnap nagygyűlést tartott, amelyen az ország minden részéből össesereglett testvérszervezetbeli kiküldöttek részvétele mellett az egyesület új zászlaját akarták felavatni és beszenteltetni. Az ünnepélyes népgyűlés rendezői a katolikus klerustól kérték fel a zászló felszentelésére. Aksemovics Antal djekovói püspök azonban a katolikus papoknak megtiltotta az Orjuna zászlajának felszentelését. A püspök letiltó rendeletét az Orjuna vezetősége későn tudta meg, közvetlenül a gyűlés megtartása előtt, a mikor már a görög-keleti klerus nem volt alkalma fölkerülni. Az Orjuna vezetőségében egyébként a többség ellenezte is a görög-keleti egyház részéről való beszentelést, arra való hivatkozással, hogy az osijeki Orjuna zászlaját csak katolikus pap szentelheti be. Az Orjuna vezetősége ezek miatt a nagygyűlés programját megváltoztatta és a zászlószentelést bizonytalan időre elhalasztotta. Az összejűlt orjunásoknak, akiket az ünnepélyes aktus elmaradása kinosan érintett, dr. Ngorovics beogradi kiküldött tartott beszédet, amelyben hangsúlyozta az Orjuna szervezet fontosságát, vázolta az országban levő szervezetek „államfentartó” működését és rámutatott arra, hogy a jövőben még nagy politikai szerep vár az Orjunára.

Az új német pénz néhány héten belül forgalomba kerül

Felállítják a német járadék-bankot — Új felkelést készítenek elő a kommunisták

Berlinből jelentik: A birodalmi kormány a felhatalmazási törvény alapján elhatározta, hogy életbelépteti a német járadékbankot. A papírmárka megmarad törvényes fizetőeszköznek. Kivülre a német járadékbank által kiadandó járadék-márka állandó értékű forgalmi eszköz lesz, amelyet minden közpénztár fizetés gyanánt elfogad. A járadék-márka fedezete arany-márkára szűző első helyi bekebelezés az egész német földirtokra és az ipar, kereskedelem és a bankok elsőrendű aranykötelezvényeire. A járadék-márka néhány héten belül megjelenik a forgalomban. A birodalmi kormány elhatározta, hogy 200 millió arany-márka erejéig aranykölcsönből kölcsönököt, 1, 2 és 5 dolláros címleteket bocsát ki. Az új pénz verése és nyomtatása már folyamatban van. A kis pfennig címleteket alumínium és sárgaréz keverékből állítják elő.

A német kormány ezeket az intézkedéseket csak átmenetieknek tekintti a végleges valutarendezéshez, amely az aranyvaluta bevezetésével történik meg. A Wolff-ügynökség szerint a felhatalmazási törvény alapján a birodalmi pénzügyminiszterium az adók aranyalapra való átszámítását már megkezdte.

Stresemann tárgyalta a belga követtel

Stresemann kancellár — mint Párisból jelentik — alaposan áttanulmányozta és a berlini belga követtel részletesen megbeszélte a belga javaslatot, amelyet a jóvátételi bizottság legközelebbi ülésén meg fog vitatni. A javaslatban Stresemann bizonyos pontokat elfogadhatónak talál, általában azonban a javaslat nem elégtette ki a német kormányt. Valószínű, hogy a belga javaslat alapján a megegyezést mégis sikerül létrehozni, mert a német kor-

az államvasutak vezérigazgatóságát és a közlekedésügyi miniszteriumot azokra a következményekre, amelyekkel a szén- és szállítások kifizetésének megtagadása az egész horvátországi és szlavóniai bányászatra jár, az intervenció azonban mindaddig nem járt a kellő eredménnyel és a vasutak még mindig halasztják a bányákkal szemben fennálló tartozásaik kifizetését.

Hír szerint ebben az ügyben Divac Nedeljko szociáldemokrata képviselő legközelebb interpellálni fog a parlamentben.

lést, arra való hivatkozással, hogy az osijeki Orjuna zászlaját csak katolikus pap szentelheti be. Az Orjuna vezetősége ezek miatt a nagygyűlés programját megváltoztatta és a zászlószentelést bizonytalan időre elhalasztotta. Az összejűlt orjunásoknak, akiket az ünnepélyes aktus elmaradása kinosan érintett, dr. Ngorovics beogradi kiküldött tartott beszédet, amelyben hangsúlyozta az Orjuna szervezet fontosságát, vázolta az országban levő szervezetek „államfentartó” működését és rámutatott arra, hogy a jövőben még nagy politikai szerep vár az Orjunára.

A gyűlés befejezése után katonazene hangjai mellett az orjunások végigvonultak a városban.

mány napról-napra nyilvánvalóbban kívánja a jóvátételi kérdés végleges és közvetlen rendezését.

A kommunisták mozgalma
A berlini Allgemeine Zeitung hosszú cikkben leleplezi a német kommunisták haditervét, amely szerint, ha a parasztság az első felszólításra nem szállítja az élelmiszerkészleteket, legyveres munkáscsoportok mennek ki a falvakba és önkényesen lefoglalják a parasztoknál talált élelmiszereket. Ezzel egyidejűleg forradalmi felkelést készítenek elő a városokban, amely ha sikerül, a polgári sajtót beszüntetik és a kommunista uralommal szembezállókat halállal büntetik.

A szeparatisták Franciaország védelmét kéri

Berlinből jelentik: Mattes, a rajnavidéki szeparatista vezér levelet intézett Poincaréhoz, amelyben a szeparatisták részére Franciaország védelmét kéri Poroszország ellen.

Ebert lakarékos
Ebert birodalmi elnök — mint Berlinből jelentik — a kancellárhoz intézett átiratában közölte, hogy a birodalom pénzügyi helyzetére és az idők komolyságára való tekintettel a költségvetésben neki szánt reprezentációs költségek feléről lemond.

Tovább folynak a fosztogatások

A német városokban a drágaság miatt a munkásság hangulata nagyon elkeseredett. Berlinben hétfőn délután a munkanélküliek a neuköllni városrészben néhány üzletet kifosztottak. A rendőrség a munkanélküliek csoportosulásait szétkergette.

Schönebergben egy körülbelül ötezer főből álló tömeget, amely rendkívül munkanélküli segínyt követelt és az új városházát meg akarta ostromolni, a védelmi rendőrség oszla-

tott föl. Düsseldorfban a fosztogatás egész napon át tartott. Az újavárosban a munkanélküliek tüntetést rendeztek, melynek során a rendőrség tüzelt és több embert megsebesített.

Berlinben katonaságot rendelték ki a zavargók ellen

Berlinből jelentik: Majdnem minden városnegyedben véres összeütközések voltak a munkanélküliek és a rendőrség között. A reggeli órákban több ezernyi munkanélküli gyülekezett össze és zárt sorokban a városházára vonultak, hogy a polgármestertől a rendkívüli segínyt kérészközljék. Amíg a küldöttség a városi tanáccsal tárgyalta, a tömeg megrohanta a városházát és a bezárt vaskapukat elkeseredetten megostromolta. Berlin lakossága lázas izgalomban van. A rendőrség fegyverrel oszlatta szét a zavargókat. Délben a különböző városnegyedek éhes tömegei hatvanezerre szaporodva, a császári palota elé vonultak. Autókon rendőrsapatokat és a reichswehrnek egy századát vonultattak fel ellenük. Néhány ezer ember a tőzsdét is megtámadta. Valamennyi középületet rendőrség és katonaság őrzi.

Nagyszabású

repülőgyárat

alapítanak Noviszádon

Becsán szerdén felszáll az első jugoszláv repülőgéppel

Noviszádról jelentik: A kormány már hosszabb idő óta arra törekszik, hogy a novisadi iparvállalatok bevonásával kísérletet tegyen repülőgépek belföldön való előállítására. Ebből a célból a kormány megbízást adott a novisadi „Atlasz” butorgyárnak és a „Protics” motorgyárnak repülőgépek készítésére. A butorgyár a repülőgép-vázakat, a motorgyár pedig a szükséges motorokat és egyéb gépalkatrészeket készíti el. A Protics gyár az első négy motort már el is készítette és azokat a novisadi katonai légi osztag parancsnoksága teljesen megfelelőnek találta. A motorokat a vázakra rövid idő múlva felszerelik és a próbarepüléseknél meg fogják állapítani a belföldön készült repülőgépek üzemképességét.

Az első kísérlet hatása alatt a novisadi érdekelt ipartelepek elhatározták, hogy Noviszádon nagyszabású repülőgépgyárat létesítenek, amelynek gyártmányai teljesen fedezni fogják a belföldi repülőgép szükségletet és kellő számban állítja elő az iskolagépeket, tura-repülőgépeket és katonai harci- és megfigyelő aeroplanokat. Ezzel a külföldi repülőgép ipartól teljesen függetlenítené magát a SHS. királyság.

A nagyszabású terv megvalósítása érdekében Pessing Jacques, az Atlasz butorgyár igazgatója már három héttel ezelőtt külföldre utazott, hogy ott nagyobb tőkés csoportokkal tárgyaljon a repülőgépgyár létesítéséről. Hír szerint, a tárgyalások teljes sikerrel folynak és egyik legnagyobb európai pénzcsoporthalandónak mutatkozott a gyár felépítésére. Noviszádról azt a hírt terjesztették, hogy Pessing igazgató Stinnesekkel tárgyal ebben az ügyben, ezt azonban beavatott helyről megcáfolták.

A terv szerint az új repülőgépgyár motorokat, vázákat, mindennemű alkatrészeket fog gyártani, óriási hangárokat építtet és külön repülő teret rendez be, amelyen a gyár pilótái fogják az aeroplanokat kipróbálni. A gyárral szoros kapcsolatba fog lépni Kongovics ismert jugoszláv repülőtiszt is, aki a gyár egyik főpilótája lesz. A technikai üzemet Mikl főmérnök, a kiváló jugoszláv szakember fogja vezetni. Kivülök máris több szakértő részvételét biztosították az új gyár vezetésében.

Mikl főmérnök nemrégiben sajátrend szerű motornélküli repülőgépet konstruált amelyet szerdán a Novisad melletti Becsán fognak kipróbálni. A gépe Navratel repülőszázados fog felszállni.

Itélet a noviszadi kémkedési perben

Schwerer Márton tiz hónapi vizsgálati fogság után fölmentették
Két vádlottat elítéltek, az elsőrendű vádlott megszökött

Noviszadról jelentik: A noviszadi rendőrség 1922 novemberében kémkedés gyanúja alatt letartóztatta Vratalsics Lajos suboticiai lakost. A rendőrségi kihallgatások alkalmával Vratalsics beismerő vallomást tett és eladta, hogy a szegedi Eger-féle hírszerző iroda megbízásából kémkedett a Vajdaságban. Megnevezte társait is, Kovács Birkáss Mancit suboticiai hivatalnoknő, Vujkovics Szkolasztika suboticiai postatisztviselőnő és Schoverer Márton suboticiai adóhivatali tisztviselő személyében, akik segítségére voltak az adatok megszerzésében. Kihallgatása folyamán Vratalsics azt is elmondta, hogy Birkáss Mancit több ízben járt Magyarországon is, valamint Vujkovics Szkolasztika hivatalos telefonbeszélgetéseket hallgattatott ki, amelyekről azután őt értesítette. Vratalsics vallomása alapján a noviszadi rendőrség letartóztatta Kovács Birkáss Mancit, Vujkovics Szkolasztikát és Schoverer Mártont, akik kihallgatásuk alkalmával beismerő vallomást tettek.

Ebben az ügyben szeptember hó 29-én tartotta meg az első tárgyalást a noviszadi törvényszék büntető tanácsa és a főtárgyalás folytatását október 16-ikára, kedd délelőttre tűzte ki. A keddi tárgyaláson Vratalsicsot nem tudták kihallgatni, mert időközben megszökött a noviszadi ügyészség fogságából. Elsőnek Kovács Birkáss Mancit vádlottat hallgatta ki a bíróság.

A vádlott tagadta a terhére rótt bűncselekményt és kijelentette, hogy Vratalsicsról nem tudta azt, hogy kém. Egy alkalommal a Szegeden lakó nővérétől hozott számára üzenetet, de bizalmasabb barátságban soha sem volt vele. A rendőrségen azért tett beismerő vallomást, mert Gyogyevics akkori noviszadi rendőrfőkapitány-helyettes, a kihallgatását megelőzően kétszer arcultította és megfenyegette, hogyha nem vall, megveri.

Schwerer Márton vádlott eladta, hogy Vratalsicsot ismerte ugyan, de nem volt közöttük szorosabb barátság. Egy ízben Magyarországon lakó sógornőjétől levelet hozott.

Vujkovics Szkolasztika is tagadta, hogy kémkedett. Elmondta, hogy Vratalsicsot letartóztatása előtt három nappal ismerte meg. Vratalsics ugyanis a Szegeden tartózkodó bátyjától hozott levelet, aminek kézbesítésekor felszólította őt, hogy hallgasson ki hivatalos telefonbeszélgetéseket és mondja el neki. Ő azonban visszautasította Vratalsics kérését és azóta nem is találkozott vele többé.

Ezután felolvasták a szökésben levő Vratalsics vallomási jegyzőkönyvét, amely szerint Kovács Birkáss Mancit több ízben adott át leveleket, hogy azokat Magyarországra továbbítsa, egy alkalommal meg ő adott pénzt Birkáss Mancinak.

Djakov Sándor rendőrfőkapitány, a politikai osztály vezetője azt vallja, hogy amikor Kovács Birkáss Mancit eléje állították, ez volt első kérdése: — Itt is megvernek, mint odaát? (előzőleg egy másik házban elhelyezett hivatalban hallgatták ki, ahol bántalmazták.) A rendőrfőkapitány megnyugtatta, hogy nem lesz semmi bántódása, csak mondja meg az igazat. Kovács Birkáss Mancika erre minden rábeszélés nélkül önként tette meg vallomását. Bevallotta, hogy Szegeden Eger kapitánnyal érintkezett és levelezett.

Djakov kapitány kihallgatásával véget ért a bizonyítást eljárás.

Kalembér Brankó államügyész, a közbiztonsági képviselője mondja el ezután a yádbeszédet, amelyben súlyos

büntetést kér, miután beigazoltnak látja, hogy a vádlottak a kémkedést elősegítették.

Latinsics Jován dr. ügyvéd (Vujkovics Szkolasztika védője) nem látja beigazoltnak a védenca ellen emelt vádat. Fölmentést kér.

Matics Milán dr. ügyvéd (a másik két vádlott védője) kifejti, hogy a kémkedés semmivel sincs bebizonyítva és legrosszabb esetben csempészésről lehet szó, amit a megszökött Vratalsics követett el.

Ezután a bíróság meghozta ítéletét, amely szerint Kovács Birkáss

A negyvennyolcas szoba titka

Nem tudják megállapítani mi történt a Palace-Hotelben

Beogradból jelentik: Palace-szálló 48-as számú szobájában történt titokzatos gyilkosság ügyére a második napi nyomozás is csak kevés világosságot derített ki. A rejtélyes bűncselekmény egyre jobban bonyolódik. A két sebesültet, Carlier francia kapitányt és Iselli svájci fakeskeredőt már ki lehetett hallgatni a kórházban, de vallomásaik után sincs a rendőrségnek tiszta képe az esetről.

A súlyosan sebesült Iselli vallomása szerint rögtön sebesülése után eszméletét veszítette, úgy hogy arra a kérdésre sem tudott választ adni, hogy volt-e még egy harmadik személy is a szobában. Carlier viszont azt vallja, hogy egy harmadik személyt látott az elsötétített szobában ágyán térdelni, aki a lövések után az ablakon át távozott. Azt sem tudja a nyomozás megállapítani, hogy a szobának az udvarra szülő ablaka nyitva volt-e. A tettesnek az ablakon keresztül való menekülése sem látszik nagyon valószínűnek, mert az egyetlen lehetséges útvonalon, a szomszédos háttérkőn keresztül, négyszer is ugrania kellett volna egyik tetőről a másikra s mindannyiszor életveszélyes lett volna.

A gyanu inkább a könnyen sebesült Carlier kapitány felé irányul, aki mellett csak az az egyetlen mentőkörülmeny szól, hogy revolvért nem találtak a szobában, sem a környéken. Csak a kilőtt patronokat találták meg. Növeli az eset titokzatoságát, hogy mindkét sebesült vallomása szerint valami titkos diplomá-

Félbeszakadtak a tárgyalások

a Magyar Párt és a radikális-párt tagjai között

A kormány nem keresi már a Magyar Párt támogatását

A választások óta a Pasics-kormány kedvezményeket helyezett kiállításba a Német Pártnak és a dzsemjetnek, a kormánytámogatás fejében, bár ezek a »kedvezmények« a nemzeti kisebbségeknek az alkotmányban biztosított jogain nem terjednek túl. Most, hogy a parlamenti tisztikar és a bizottságok megválasztásánál a kormánytöbbséget a nemzeti kisebbségi pártok támogatása adja meg, az ellenzéki lapokban már offenzíva indult meg a kormány ellen a két nemzeti pártnak ígért újabb koncessziók miatt.

Amíg ebben a parlamenti helyzetben a parlament két nemzeti pártja csakugyan igyekszik kihasználni azt a helyzetet, hogy a kormány többsége a nemzeti pártok támogatásánál függ, addig a parlamenti képviselői nélkül maradt magyarság hívásáig még mindig nem hallgatja meg senki.

Ez az elvitathatatlan hátrány, ami ezáltal az ország többi kisebbségeivel szemben a magyarságra nehezedik, arra a belátásra bírta a

Mancit bűnösnek mondja ki azért, mert kémkedést előkészítő cselekményt végzett és ezért a szerb büntető törvénykönyv 85. szakasza b) pontja alkalmazásával 3 évi fogságra ítélte, amiből 10 hónapot kitöltöttek vettek. Ugyanezen törvényszakaszban ütköző bűncselekményven vétkeznek mondták ki Vujkovics Szkolasztikát, akit három havi fogságra ítéltek, de ezt a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek.

Schwerer Márton, aki ellen nem merült fel semmiféle bizonyíték, a vád alól a bíróság fölmentette és elrendelte azonnali szabadlábra helyezését.

Az államügyész felebbezett a minősítés, a büntetés kiszabása és a felmentés ellen.

ciai misszióban tartózkodtak Beogradba. Iselli nyolc nap előtt vasuton érkezett Svájból, Carlier másnap repülőgépen érkezett meg Bukarestből. Ezt is gyanusnak találják. Iselli egyébként rövid vallomásában kijelentette, hogy nem tartja Carliert, a ki régi barátja, a gyilkosságra képesnek.

A két idegen nagyon gyanusan viselkedett Beogradban, Iselli hamarosan meg is betegedett és egy francia orvos kezelte, de nem találta komoly betegnek. Carlier viszont senkit sem engedett be a közös szobába az orvoson kívül, sőt egyszer a szállodai szobaleányt is meg akarta vesztegetni, hogy az elutazni készülő svájci ne költse fel idejében.

Találtak egy morium fecskendőt is a szobában. Carliert a rendőrség avval is gyanúsítja — éppen a svájci betegsége miatt, hogy meg akarta lakótársát mérgezni. És csak mert a méreg nem hatott, határozta el magát a revolveres gyilkosságra. Mind ez azonban csak feltevés.

Van még egy nagyon gyanus bűnjel is — egy fénykép — amely Carlier kapitányt Iselli feleségének ágyán ülve ábrázolja és az asszony szerelmes tekintettel nézi a kapitányt. Ez arra a feltevésre ad alkalmat, hogy a kapitány esetleg a svájci fakeskeredőt azért akarta láb alól eiteni, hogy azután feleségül vehesse a gazdag asszonyt.

A rendőrség erőlyesen folytatja a nyomozást és most a két idegen előléte után kutat.

Magyar Pártot, hogy ne térjen ki a radikális-párt által a választások után kezdeményezett tárgyalások elől. Már a nyár elején folytak teljesen informatív jellegű tárgyalások a Magyar Párt suboticiai szervezete és a radikálisok között, amelyek a megegyezés útjait voltak hivatva egyengetni. Ezeket a tárgyalásokat a radikális-párt kezdeményezte azaz a szándékkal, hogy megnyerje a Magyar Párt támogatását.

A Magyar Párt országos vezetősége — közvetlen a magyar választók tömegeinek a választói névjegyzékéből való kihagyása után — nem tartotta sürgősnek a radikális-párttal való megegyezést, nem is került sor arra, hogy az országos vezetőség vegye fel a tárgyalásokat, csupán egyen helyi intézőbizottságok folytattak fesztelen megbeszéléseket a radikális-párttal, inkább csak helyi jelentőségű kedvezmények előléte érdekében.

Ezek a nem hivatalos tárgyalások helyütt — így éppen Suboticán is — a legjobb mederben folytak.

Minden kiállítás meg volt arra, hogy létre is jön a megegyezés, amely a magyarság sok sérelmét orvosolta volna. Erre az időre esnek azok a gyakori nyilatkozatok is, amelyekben különösen néhány vajdasági radikális képviselő hangoztatta a nyilvánosság előtt is, hogy a magyarsággal való együttműködést a kormány őszintén kívánja. A látszat az volt, hogy a kormánynak ez őszinte szándéka, mert a radikális-párt vezetősége mind gyakrabban sürgette a Magyar Párt országos vezetőségével való tárgyalások megkezdését és a magyarság minden jogos követelésének teljesítését igérette, annak fejében, hogy ha a Magyar Párt támogatja a kormány politikáját.

A radikális-párt részéről nemrég még ekképp nyilvánult közlése szándék után azonban az utóbbi időben lettün elhidegülés érezhető. Bár a megbeszélések folyamán nem jött létre semmiféle kötelező megállapodás, a kormány-párt tagjai mégis huzódogni kezdenek a kezdetben annyira sürgetett tárgyalások folytatásától és fokozatosan visszavonják az előzetes megbeszéléseken tett ígéreteit is.

Hogy mi idézte elő ezt a hirtelen és feltűnő változást, arra vonatkozólag csak a radikális-pártban tudnának felvilágosítást adni. Legfeljebb csak következtetni lehet arra nézve, hogy a kormány az ellenzék lármája miatt maga is visszaretten a nemzetiségi pártokkal való egyverbarátságtól és nem akarja a német párt és dzsemjet után még a Magyar Párttal is szaporítani azoknak a nemzetiségi pártoknak a számát, amelyeknek politikailag le van kötelezve.

A magyarságra nézve azonban mellékes is, hogy miért változott meg a kormány hangulata. A legközelebbi választásokon a hatóságoknak már ugysem lehet módjuk arra, hogy a magyar választókat kihagyják a választói névjegyzékekből — a megbeszéléseknek a névjegyzékek kigazdítása volt egyik alapfeltétele — és így a megegyezés nemcsak a Magyar Pártnak lett volna az érdeke.

Tüzriadalom

a budapesti Király-Színházban

Rátkay selyemiange

Budapestről jelentik: A Király-Színház hétfő esti jubiláris előadását kellemetlen incidens zavarta meg. Az Eissler Fanny-nak volt a huszonötödik előadása szorongásig megtelt nézőtér előtt. A második felvonás közepétől az első sorokban kellemetlen égési szag terjedt, melyre eleinte ügyet sem vetett senki. De később állandóan többen és többen érezték, nőtt az égési szag. A második felvonás végénél, amelynél ott vannak a színpadon az összes főszereplők és az egész kórus, egyszerre csak felpattant egy fiatalember és telj hangon elkiáltotta magát: — Itt ég valami!

És már indult is a kiárat felé. Természetesen erre az egész közönség figyelme a megriadt fiatalember felé fordult, akinek példáját sokan követték, mert az égési szag mind erősebbé vált. A színpadról most már a főszereplők és a kórus, ahelyett, hogy tovább énekeltek volna, megdöbbenve néztek le a földszíntre, ahol most már majdnem mindenki lázasan ideges lett, annál is inkább, mert a kisajtó felől, amely a zenekarból a színpadra vezet, a felcsigázott fantáziák fátyolszerűen finom, kék füstöt vették felfedezni.

Igen mozgalmas percek következtek. A rend már-már fenyegetett, amikor egyik néző teljes torokkal elkiáltotta magát: — Tessék úgy megnézni, mi semmi baj!

Ez hatott. A menekülő közönség megállt. Közben véget ért a finálé is, a függőnyt leeresztették és nyomban megjelent a függöny előtt *Rátkay Márton* halálsápadtan:

— Biztosíthatom önöket, — mondotta — nincs semmi baj, tessék elhinni, — folytatta *erőltetett mosolylyal* — ha volna valami veszedelem, én sem állanék itt, olyan nyugodtan.

A dolog ezzel talán el is lett volna intézve, ha a nézőteret, amelyet *egyre jobban áthatott az égési szag*, el nem sötétítik. A közönség erre ismét a kijárat felé fordult, mire végre felgyújtották a nézőtér csillárjait és most *Tihanyi rendező* jelent meg a függöny előtt:

— Tessék nyugodtan ittmaradni, — mondotta. — Mindössze az történt, hogy egy kabát megperzselődött a fűtőtesten, ettől lett az égési szag.

A közönség javarésze megnyugodott, de sokan elmentek a színházból. Csakhamar azután kiderült, hogy mi történt. *Rátkay* van a második felvonásban egy igen faszasztó tánc, melynek befejeztével csuromvizesen rohan öltözőjébe inget váltani. Nedves ingét, mint rendesen, *rátette a kályhára*, mely hétfőn először volt beütve. És a könyvnyű selyeming *elkezdett pörkölni*. Az égési szag az öltözőből a színpadon át a nézőterre terjedt. Ez okozta az ijedelmet.

CIRKUSZ

Verseny tárgyalás

— Vázlat egy bohózathoz —

1.

A pénzügyminisztérium numizmatikai osztályának vezetője, *Brown Dragutin* tanácsos befejezte szokásos esti kártyapártiját és kisietett a klub garderobjába, ahol magára öltötte kitünően szabott raglánját, fejébe nyomta a bécsi *Habig-cégtől* hozatott valódi borzalinó-kalapját és távozni készült. Az osztályfőnök egyike volt az állam legjobban szituált, legvagyonosabb tisztviselőinek és teljesen függetlenül jegyezzük meg ettől, hogy ő intézte a numizmatikai vonatkozású állami szállítási ügyeket, amennyiben saját hatáskörében döntött a versenytárgyalásokra kiírt ajánlatok fölött. Az elegáns tisztviselő már a kilincsre tette kezét, amikor a libériás klubszolga odalépett hozzá és átnyújtott neki egy levelet.

— Az imént hozta egy fiatalember, — jelentette — azt mondta, ne zavarjuk vele játék közben a doktor urat, ráér később is, mert nem vár választ....

Brown szórakozottan zsebébe gyűrte a levelet és mielőtt hazatért volna lakására, felment hivatalába s ott karosszékebe süllyedve felbontotta a borítékot. Csalódottan kutatta át: csak egyetlen gépirással teleírt papírlapra akadott benne, egyébre nem. Pénzt nem talált a kuvertában. A levélhez írója nem mellékelte bankjegyeket. Fiatal volt benne a dohány. A tanácsos őszintén csodálkozott ezen, mert arra számított, hogy, tekintettel az ásatási versenytárgyalás küszöbönálló döntésére, valamelyik pályázó meg akarja nagyobb összeggel vesztegetni.

Az osztályfőnök — ha ez történt volna — természetesen nyomban fejjelentette volna a vesztegetőt a rendőrségen. Csakis. Már ő egy ilyen ember volt. Mindamellét bosszankodott, amikor egy vas nem sok, de annyit sem talált a levélben.

2.

Mielőtt azonban a papirkosárba dobta volna a levelet, mégis elolvasta előbb, mégpedig egyre fokozódó izgalommal. A levélben megfogalmazott írásművészet is így hangzott:

Kedves tanácsos ur, igaz barátsággal s őszinte jóakarattal figyelmeztetlek, hogy ön mégis

csak egy ló. Arról, belátom, nem tehet, hogy mélyentisztelt felesége önagsága úgy megcsalja, mint egy ház, de a becsuteln csábító leveleit azért mégsem kellene naponta önnek hazahordani. Ha nem hiszi, hogy így van, vizsgálja csak át kalapja belését. Igaz tisztelője

Vazelin II.

U. i. Egyelőre ne árulja el feleségének, hogy gyanakszik, hanem várja meg, amíg megtudja a csábító nevét is. Ez néhány napon belül meg fog történni.

Brown doktor megdöbbenését lehetetlen volna emberi szavakkal leírni. Órák-hosszat tépelődött teljes mozdulatlan-ságban azon, mit jelent, hogy felesége úgy csalja meg, mint egy ház és hogy a névtelen levélíró miért választott éppen *„Vazelin“* dőnevet magának, s na már inkognitóját nem tudta más pseudonim mögé rejtteni, mit keres az *aldírsban a rejtélyes római kettes*, főként pedig, az az igaz tisztelő *Vazelin II.*, ki lehet akkor a *Vazelin I.*?

3.

Amikor az osztályfőnök rájött arra, hogy ezek a felmerült problémák véges emberi ésszel aligha oldhatók meg, elhatározta, hogy hazasiet és lemészárolja feleségét. Felvette kalapját az asztalról és csak ekkor jutott eszébe, hogy megnézze, van-e csakugyan szerelmes levél a bélése alatt? Ahogy átlapozgatta a bélést, még reménykedett egy pillanatra, hogy *hátha...* de azután elborult arca. A jelzett helyen, tudniillik valóban megtalálta a levelet és ez a levél minden kétséget kizáróan a szerelmes levelek kategóriájába tartozott. Erről *Brwn* azonnal meggyőződhetett, tekintve, hogy a megszólítás — markáns, határozott és ahogy' mondani szokás: *kiirt férfitársaság papírra vetve — Egyetlen Bocikám* felkiáltással illette a címzett, akitől a levélíró végül is úgy bucsuzott el szellemesen, hogy milliószor csókolja az illető nő kacsóját és egyéb bütykeit.

4.

Három napig úgy járt-kelt *Brown Dragutin* tanácsos, mint egy örül, azonban szót fogadott *Vazelin II.*-nek és nem szólt feleségének fölfedezéséről, hanem várt. És nem is hiába. Mert a negyedik napon *újbol találkozott a markáns, határozott és ahogy' mondani szokás: kiirt felírással*, mégpedig ezuttal nem szerelmes-levéiben, hanem hivatalos aktán. *A csábító ismeretlen ajánlatot küldött be a versenytárgyalási pályázatra.*

Gencsics Dragutin osztályfőnök agyán, amikor vetélytársa irását a beadványon megpillantotta, a következő gondolatok futottak végig:

1. Na te se fogod megkapni ezt az üzletet! 2. Most végre megtudom, hogy hívják ezt a csirkefogót! 3. Sajnos, a pályázók nevét lepecsételt jellegű boríték rejti. 4. Mindegy, feltöröm a borítékot. 5. Akkor elcsapnak állásomból. 6. A pályázat eredményének kihirdetésekor csak a nyerő jellegű levelet szabad felbontani, a többit sértetlenül kell visszadni. 7. Nincs más hátra: megnyertem a pályázatot azzal a piszokkal. 8. Sok haszna ugyem lesz belőle, mert aztán hasbalövöm, hogy belehal.

5.

A versenytárgyalás napján az osztályfőnök közjegyző jelenlétében kihirdette az érdekeltek előtt hogy az ásatási megbízást az *„Ali baba és a 40 speditőr“* jellegű alatt pályázó cégnek ítélte oda. Izgatottan bontotta föl a lepecsételt borítékot, amelyből kiderült, hogy a fenti poétikus jellegű mögött a *Patagon és Társa* éremgyár húzódik meg szerényen.

A tanácsos kissé ridegen szorított kezét a cég megjelent képviselőjével és megkérdezte tőle:

— Ön *Patagon*?

— Nem, én a *Társsa* vagyok, — felelte a vöröshajú fiatalember.

— Ha szabadna kérdeznem, — érdeklődött erre *Brown* tanácsos — kinek a kézírásával adták be pályázatukat? *Patagon* ur írta a beadványt, vagy ön? Engem ez, mint grafológust érdekel....

A *Társsa* mosolygott:

— A könyvelőnk írta. Ugyebár milyen férfias írása van?

Az osztályfőnök fejéhez kapott:

— Nem értem... akkor nem tértem...

— Mindjárt megmagyarázom, — szolt erre a gyáros még mindig mosolyogva — az a dolog az anonim-levéllal tudniillik *Patagon* ötlete volt... azt mondta, megmutatja, hogy mi fogjuk megnyerni a pályázatot... Tanácsos ur felesége természetesen ártatlan — és én a magam részéről igazán bocsánatot kérek...

6.

A pénzügyminisztérium numizmatikai osztályának versenytárgyalásai közül nem ebben az esetben győzedelmeskedett először legszemérmetlenebbül a korrupció.

Skiz

HIREK

— A román királyi család beogradi utazása. Beogradból jelentik: A román királyi család, a rónörökös keresztelőjére 19-ikén érkeznek meg Beogradba. A román királyi pár hajón érkezik, a *Talamara* nevű jahton. A királyi vendégek fogadtatására nagy előkészületek folynak.

— A minisztertanács a tisztviselők rangosztály szerinti beosztását tárgyalta. Beogradból jelentik: A minisztertanács kedden délután 5 órától esti fél kilenc óráig tartó ülésén folytatta az új tisztviselőtörvény szerinti a tisztviselőknek rangosztály szerinti beosztását. Ezuttal a III. és IV-ik csoporthoz tartozó tisztviselők beosztása került megvitatás alá. A tanácskozást még nem fejezték be és előrelátható, hogy a tisztviselők beosztásának ügye még néhány miniszteri tanácskozást igénybe vesz.

— A bolgár király Rómába utazik. Rómából jelentik, hogy *Kalvov* bolgár külügyminiszter, aki több napon át időzött Londonban és ott *Curson* lord külügyminiszterrel érkezett, Rómába érkezik, ahol bejelenti *Boris* királynak azt a szándékát, hogy az olasz királyi háznál látogatást tesz.

— Új szénbányákat fedeztek fel Délserbiában. Beogradból jelentik: Délserbiában nagy széntelepeket fedeztek fel. A szén nagyszerű minőségű hétezer kalóriás és felülmúlja az antracitot is minőségben. A felfedezett telepek legnagyobb része lefoglalt területeken vannak és így az állam már rövidesen meg is kezdheti a szén kiaknázását. Azokon a területeken, amelyek magánkézben vannak, már megkezdődtek a kiaknázási munkák.

— Nagy vihar az Adrián. Beogradból jelentik: Az *Adrián* hétfőn óriási vihar dühöngött. A vihar miatt valamennyi hajójáratot beszüntettek. Attól tartanak, hogy a viharban több hajó elsüllyedt.

— Trockij beteg. Münchenből jelentik: *Sauerbruck* orvostanár, titkos tanácsos egyik asszisztensével repülőgépen Moszkvába utazott, hogy *Trockij* népbiztost, aki gyomorgörcsökben megbetegedett, kezelés alá vegye.

— A novisadi helyettes-rendőrkapitány fegyelmi ügye. Novisadról jelentik: *Dr. Gnjakics* novisadi helyettes rendőrkapitány fegyelmi ügyében — mint közöltük — hétfőn határozott a fegyelmi bizottság és *Gnjakicsot* felmentette a vád alól. *Szlepcevic* főispán a határozatot megtelebbezte és a felebbezett csüörtörtökön személyesen viszi el Beogradba. Mint értesülünk a felebbezés arra irányul, hogy *Gnjakics* helyettes rendőrkapitányt a belügyminisztérium helyezze vissza állásába, de ítélje el dorgálásra.

— Lengyel csendőrök agyonlőtték egy orosz parancsnokot. Moszkvából jelentik: *Wolhyn* orosz határőrnél *Grenzenstein* orosz határőrpáncsnok a határ átvizsgálásánál lengyel területre tévedt, mire a lengyel csendőrök agyonlőtték. A lengyel hatóságok megtagadták a holttest kiadását Oroszországnak.

— Öngyilkos lett egy budapesti tőzsdebizományos. Budapestről jelentik: *Pauncz* Nándor tőzsdebizományos hétfőn délután öngyilkosságot követett el, a lakásán egy késsel felvágta a nyakát. Beszállították a *Rókus-kórházba*, ahol még kedden reggel is öntudatlanul feküdt. *Pauncz* családi kelemetlenségek miatt követte el az öngyilkosságot s állítólag a mostani beszben nem is volt érdekeltve.

— Éjjeli támadás. Bácsföldvárról jelentik: *Bernhard* Ferenc bácsföldvári tanítót vasárnap éjjel két ismeretlen fiatalember megtámadta és az egyikük hússággal fejbütötte. A tanító az ütés következtében eszméletlenül esett össze. A rendőrség megindította a nyomozást az éjszakai támadók után.

— A szentai zsidó Nőegylet jótékonycélu teaestélye. Szentáról jelentik: A szentai zsidó Nőegylet október 20-án, szombaton este a *Royal* szálloda nagytermében táncos egybekötött jótékonycélu teaestélyt rendez. Az estélyen világhírű festőművészek alkotásait előképben fogják bemutatni. A jövedelemből a szegények részére tűziját és élelmiszert akarnak beszerezni.

— A zagrebi Haladó Párt értekezlete. Zagrebból jelentik: A néhány nappal ezelőtt Zagrebben megalakult »Haladó Párt« vasárnap titkos értekezletet tartott, amelyen részt vett *Marianovics*, *Tomljenovics*, *Mihálylovics* és *dr. Krall* is. Az értekezleten a párt a nyilvánosság elé lépés szükségességéről tanácskozott.

— Bogatiev mérnök új találmánya. Beogradból jelentik: *Bogatiev* orosz mérnök, a csodakálya feltalálója, újabb találmányt szabadalmaztatott. Az új találmányt, amely a vagonok plombirozására vonatkozik, a kormány megvásárolta, amelynek kezdeményezésére *Dungyverszky* Gedeonnal az élen konzorcium alakult a praktikus találmány előállítására.

— Törvényjavaslat a harcokok érdemeinek elismeréséről. Beogradból jelentik: A radikális képviselők egy csoportja *Pavlovics* és *Grin* képviselőkkel az élükön törvényjavaslatot nyújtottak be a parlamenthez, amely az 1876., 87. és 88. évi, valamint az 1911—1912 évi háborúkban résztvevő harcokok érdemeinek elismeréséről szól. A javaslat szerint ezeknek a katonáknak úgy az állami hivatalok elnyerésében, mint az állami szállításoknál elsőbbséget kell biztosítani.

A „Menedékház“ felújítása. Zágon István kitűnő egy felvonásos francia vígjátékát, a „Menedékház“-at eleveníti föl vasárnap, 21-én délután a „Sand“ a Barban rendezendő csokoládédélutánján. A szerepeket *Hirth* Aladár, *Weisz* Buba és *Beck* játsszák. Ezenkívül még számos magánszám és egyfelvonásos fogja szórakoztatni a csokoládédélután közönségét.

— Kigyulladt a novivrbaszi kendergyár. Novisadról jelentik: Kedden reggel kigyulladt a novivrbaszi kendergyár gépháza. A tüzet reggel négy órakor vette észre az éjjeli őr, azonnal alarmirozta a gyár tűzörtségét, mire azonban a tűzoltók hozzáfoghattak az oltáshoz, a gépház megmentéséről már szó sem lehetett. A gépházon kívül legett még a mellette álló kisebb épület is, a főépületeket azonban sikerült megmenteni. A tüzet csak a délután folyamán tudták teljesen lokalizálni. A kár több millió dinár.

— Likvidálják a Tisza-Ármentesítő Kikindán. Kikindáról jelentik: Még mindig Kikindán időzik az a bizottság a S. H. S. királyság, Románia és Magyarország közt megosztja a Tisza-i ármentesítő társulat vagyona. A likvidálás a legnagyobb rendben történik, eddig még minden tételre nézve megegyeztek.

— Időjárás. A budapesti meteorológiai intézet keddi jelentése szerint átmenetileg száraz idő várható, hőcsökkenéssel.

— Egy millió koronás bankjegy Magyarországon. Budapestről jelentik: Az ötszázezer és egymillió koronás bankjegyek gyártása megkezdődött. Az új bankjegyek még ebben az évben forgalomba kerülnek. Az egymillió koronásokat Budapesten állítják elő, csak a kisebb címleteket csinálják Zürichben.

— Eljegyzés. Grünberger Ella és Klein Rudolf Stari-Bečej jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Tolvaj cselédlány. A szuboticei rendőrség kedden délelőtt letartóztatta Kádár Juliska cselédlányt, aki Kezevics Ivánka szuboticei asszonytól egy ruhamezőt, Grányi Katicától pedig fuhanmezőket lopott el.

»Gróf Rinaldo« október 20. és 21-én este pont 8 órai kezdettel kerül színre, ez a kiváló zenéjű, pompás operett, teljes zenekari kísérettel, a Katholikus Legényegylet szinpadán. A darabban Schmiermund Bözsike koncerténekesnő mint »szubrett« fog bemutatkozni »Rózsika« kedves szerepében. Jegyek mindkét előadásra már kaphatók Wagner divatruüzletében.

Legénykérés. Ezt a kitünő énekes vígjátékot játsza vasárnap, 21-én este a Városi színházban a Műpártolók Köre. Főbb szerepeket játszik benne Pietschné, Bujdosóné, Berczik Margit, Turzay Mátyás, Papp István, Virág, Bujdosó. Jegyek már kaphatók 10 és 15 dinárért.

— Vörheny-járvány Zagrebban. Beogradból jelentik: A közegészségügyi minisztérium jelentése szerint Zagrebban járványszerűen lépett fel a vörheny. A hatóságok minden erővel igyekeznek gátat vetni a járvány terjedésének.

— A jókedvű városatyja. Szentáról jelentik: Papp Márton sentai városatyja kedden meglehetősen illuminált állapotban bizonytalan léptekkel haladt az utcán, közben megbotlott és elesett. Nagy haragra lobbant az esés miatt, feltápázkodott és nem lévén a közelében más, mint egy gesztenyesütő pléhkemence. azt felrugta, úgy, hogy a pléhkalkotmány, a rostélyán sült gesztenyével együtt, az út közepére repült. A gesztenyészkofa kiáltásaira odajött egy rendőr és bekísérte a városatyát a városházára.

— Az angol munkanélküliség. Londontól jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy a katasztrófális munkanélküliséget úgy próbálja megoldani, hogy a munkanélküliekkel utépítést végeztet és százötven új hídát állíttat fel. Az építési költségekre negyven millió fontot szavaztak meg.

A »Kurir« képkiallítása. Hirt adtunk már arról, hogy a »Kurir« szuboticei hírlap és könyvterjesztővállalat nagyszabású kép- és műkereskedést nyit Suboticián. Hogy a szuboticei, jugoszláviai, magyar, cseh, osztrák és lengyel festők műveiből rendezendő nagyszabású képtárlatot a publikum jobban megismerhesse, ingyenes kiállítást rendeznek a szuboticei Kereskedők és Gyárosok Egyesületének helyiségében. A kiállítás vasárnap délelőtt nyílik meg ünnepélyesen. A közönség érdeklődése úgy a képkiallítás, mint az ezzel kapcsolatos aukció iránt is teljes mértékben megnyilvánul.

Mielőtt szükségletét trikoáruban és harisnyákban beszerzi, nézze meg Klein Jenő raktárát. Novisad, Jevrejska ulica 13.

Foto-szalón, Vig. Subotica (Nádor-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészebb-kivitelben.

Med. Univ. Dr. Kosta Grgurov fogspecialista rendelését megkezdte Somborban, Kralja Aleksandra ucca 2., a Kosanić-féle házban.

Chaise-longue takaró, szőnyegek, függönyök és kézmunka ágyterítő. Krausz Ede, Novisad.

Dr. Stein Lajos katonaoorvos rendel kizárólag bőr- és nemibetegek részére délelőtt 12—1-ig és délután 5—7-ig. Nőknél 1—2-ig. Vel.-Bečkerok, Zmaj Jovina ulica 8 (Mária Terézia-ucca).

Dr. Wohl József szülész- és nőorvos elutazott. Rendelését folyó hó 23-án újra megkezdí.

(*) Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Alexandrova-ulica 21. szám alatt, az Angol-Magyar Bank palotájában, lélemeletlen, modern szépségápolás, arcbrórázolás, alkalmatlan hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása. Kaphatók saját készítményű, kiváló hatású kenőcsök, puderek, gyógyszappanok, arcfehérités és szeplőkénőcsök stb. 2804

SPORT

Sand-Sport. A jövő vasárnapra kisorsolt bajnoki mérkőzések közül kétségteljesen a Sand-Sport bajnoki mérkőzés áll az érdeklődés központjában. A legjobb szuboticei csatársor eszi fel a harcot a legerősebb, védelemmel. A két csapat teljesen egyenlő eséllyel megy a küzdelembe. A bajnoki listán is egymás mellett áll a két csapat, a gólarány azonban a Sport javára billent a mérleget, amennyiben az eddigi öt mérkőzésen 19 gólt értek el jó formában lévő csatárai, a Sand 10 adott góljával szemben. A Sand-Sport mérkőzés semleges pályán — a Bácska pályáján — kerül döntésre.

KÖZGAZDASÁG

A novisadi kereskedők és a szuboticei vasutigazgatóság konferenciája. Novisadról jelentik: A vajdasági kereskedők körében sok panasz merült fel a késedelmes vasuti szállítások és a nagy vagonhiány miatt, amely teljesen megbénítja a kereskedelmet. A novisadi Lloyd egyesület néhány nappal ezelőtt foglalkozott a kereskedők paaszaival és elhatározta, hogy a forgalom megjavítása érdekében konferenciára hívja meg a szuboticei vasutigazgatóságot. A szuboticei vasutigazgatóság elfogadta a meghívást és értesítette a novisadi Lloyd vezetőségét, hogy a konferencián az igazgatóság részéről Mátics Szvetozár, a forgalmi osztály főnöke fog részt venni. A konferenciát szerdán délután tartják meg a novisadi Lloyd helyiségében.

Brrr!

ELYSIUM

3053 A legkiválóbb

jelenlegi borotvapenge

Vezérképviselő az S. H. S. királyság részére

LYO D. D. ZAGREB

TŐZSDE

Novisadi terménnytőzsde, október 16. Irányzat lanyha, forgalom élénk. Összesen 65 vagon áru kelt el. Buza 350 dinár prompt szállításra, tengeri ó 252.50 dinár, március-áprilisi 277.50 dinár, árpa 67—68 kg.-os 275 dinár, 68 kg.-os 270 dinár. Liszt 2-es 500 dinár, 6-os 375 dinár, zab szuboticei paritás 240 dinár. Bab szerémi fehér 530 dinár. Korpa novemberi 142.50 dinár.

Beograd, okt. 16. Zárlat: Páris 3.22, London 388—387.50, Milano 3.92, Genf 15.40—15.38, Newyork 85.25—85, Prága 2.5570, Bécs 0.1205—0.1202, Bukarest 40.50—40, Szófia 85—83.50, Budapest 0.50—0.48.

Zagreb, okt. 16. Zárlat: Bécs 0.1250—0.12, Budapest 0.50—0.48, Genf 15.45—15.375, London 388.50—388.25, Milano 3.94—3.9350, Newyork 85.50—84.75, Páris 5.25—5.20, Prága 2.57—2.15.

Zürich, okt. 16. Zárlat: Newyork 557.25 (557.50), London 25.56 (25.57½), Páris 34.75 (34.25), Milano 25.30 (25.25), Prága 16.65 (16.60), Budapest 0.03075 (0.03075), Beograd 6.54 (6.52½), Bukarest 2.60 (2.60), Szófia 5.48 (5.45), Varsó 0.006 (0.006), Bécs 0.00785 (0.00785).

Budapesti értéktőzsde, okt. 16. Üzletelen bankközi forgalom, kicsiny keretek között. Kosztópénzt három százalékra kínáltak. Árfolyamok (ezer koronában): Magyar Hitel 682, Osztrák Hitel 135, Saigó 153—1545, Rima 110, Délivásut 110, Államvasut 400, Ganz-Danubius 5300, Köszén 260, Nasci 2300, Földhitelbank 320, Pesti Magyar Keresk. Bank 1100, Urikányi 150, Láng 150, Schlick 110, Baróti 126, Cukoripar 330, Olasz Bank 40, Izzó 520, Viktória butor 19, Ofa 530, Haza takarék 4150.

MORAVETZ

zeneműkereskedés Timisoara (Románia)

20 oldalas zeneműjegyzéke közel kétezer kiválogatott zeneművet sorol fel. Kérje még ma ingyen. 6479

Nagy kiadás
szücs- és szőrmeáruban
árutorizálás miatt
e hó 17-től okt. 15-ig
leltári áron
nagyban és kicsinyben
Spitzer Lajos szücs
szőrmeáruházában Subotica
Sokolska ulica. 3483

Szerkesztés alatt
SUBOTICAI LAK- és CIMJEGYZÉK betűrendes sorrendben és foglalkozási ágai szerint, telefonszámmal. Kiadja a PROGRES távirati iroda Subotica, Paja Dobanovackog ulica 2. szám. Telefon 44. 7916

MOZI NAPTÁR

Október 15-től 17-ig:
Szent Mihály (Petrović Svetislav)
O. ent film.

Október 18-tól 21-ig:
Essex grófia (Eva M y) Bosna film.

Oktober 18-tól 21-ig:
Légy a kicsi feleségem, nagy kacagató est (Max Linder) Mosinger film.

Október 25-től 28-ig:
Kis csibész
(J ckée Coogan) Mosinger film.

Október 25-től 31-ig:
Pálinka (Zola Emil regénye) Bosna film

November 1-től 7-ig:
Ut a boldogság felé (Lejjobb Griffibb film) Balkan film.

November 5-től 7-ig:
Panin Sergius (Olnet regénye)
Bosna film.

Volt hadifoglyok!!!

Megjelent a legszöbb orosz dal, amely lépten nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban.
Címe:

BAJKÁL (Szbériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!

Moravetz kiadás

Mindenütt kapható! 7344

Kellemes meglepetést

fog szerezni a temesvár—lipcei Moravetz-cég az idén a zongorát vagy hegedűt játszó közönségnek. Október 15-én megjelenik az első

Moravetz Karácsonyi Album

olyan szenzációs külső kiállításban és belső tartalommal, amelyet eddig a legnagyobb világcégek adtak vevőiknek. 80 oldalon 34 kiválogatott művet tartalmaz ez a pompás album, mely a legdivatosabb táncok, népszerű dalok, legszöbb magyar nóták, kedvelt operák, kiválogatott két- és négykezes darabok gyűjteménye lesz és minden zongorára odakerül. Az albumba felvett művek egyenként véve 380 dinárba kerülnek. Karácsonyi albumot addig ne vegyen, míg a Moravetz-albumot nem látta! Október 15-én a Moravetz-album is minden könyvkereskedésben kapható lesz. 7434

? CSELLÓZIK ?

Moravetz zeneműkereskedés Timisoara (Románia) zeneműjegyzéke érdekelni fogja. — Kérje még ma ingyen. 6479

"MARIOLA" arckrém a legjobb arcápoló

NYILTTÉR.

Molon a Selena Luka-féle fűszer- és rövid-
áru üzletet megvettük. Felhívjuk a nevezett cég
hitelezőit, hogy követeléseiket nálunk 8 napon be-
járól jelentsék be, mert későbbi bejelentéseket nem
veszünk tudomásul.

Mol, 1923. október 13.

7906

Fischer és Gottdiener.

KRUDY GYULÁNÉ

LEÁNYOTTHONA
a Szt. MARGITSZIGETEN

Elvállal 6-13 éves korig leánykákat nevelésre, áldásra. —
Elsőrangú előtábla, naponta útszéri étkezés. Gondos oktatás.
Nyelv- és zenetanítás. Sítűd. Sport. Állandó tartózkodás a
szabad levegőn. Mórakelti árak esélyes természetbeni fizetés.
Felvilágosítást ad: KRUDY GYULÁNÉ MARGITSZIGET, KASTÉLY

Blum Zoltán

tőzsde- és bankbizományos

Budapest

IV. Hajó-utca 12.

Telefon 16-27, 46-47

Végez legkésőbb minden-
nemű tőzsdéi megbízást, vételt, eladást
a budapesti tőzsdén.

KELET-EURÓPAI KERESKEDELMI

R. T.

EAST-EUROPEAN TRADING COMPANY

Ltd.

BEOGRAD, KRALJA PETRA UL. 52-54.

Táviratcím: EASTRAD

TELEFONSZÁM 27-55.

Angol textilárak gyári raktára.

Csak nagyban.

Menyasszonyok
figyelmébe

Hatalmas választékban és rendkívüli olcsó
árban: 6-12 18 és 24 személyes fehér
damaszt asztalgarnitúrák és színes kávé-
garnitúrák elsőrangú len és pamut minő-
ségekben. Törülközők, pohártörlek és zsebk-
kendők. Gyönyörű kivitelben cóna és
pamut hímzet ággyarnitúrák. Córna-
vásznak, battistschiffonok és lepedővász-
nak rendkívüli versenyképes árakon.

LÖWY TESTVÉREK
DIVATÁRUHÁZBAN SUBOTICA.

Lehetőleg románul tudó
orvost keresek

gazdag bányai községbe, ki
S. H. S. állampolgár és jog-
sított S. H. S. területen ren-
delni. Cím a kiadóban. 7769

NAGY VÁLASZTÉK DEL-KA
NŐI, FÉRFI- és GYERMEK-
CIPŐKBEN
JOSIP HEISLERNÉL
SUBOTICA, ALEKSANDROVA UL.
7533 (VOLT TURUL-ÜZLET)

WEITZENFELD és TÁRSA
SUBOTICA Táviratcím: KENDERIPAR.
Iroda: VÁROSI BÉRPALOTA.
Telep: Sentaí put. Telefon: 190. Alapítva: 1902.

Ponyvaeladás és köszönzés. Ajánl:
lőpokrécokat, tüzelő- és kerti tömlő-
ket, új lisztes, gabonás, gyapju-, toll-,
kumló- és szalmazsákokat, matrác- és
roléttaszöveteket jutából és lenből,
továbbá mindennemű házivásznat stb.

ZSINEGEK, KÖTELEK
VAGY HEVEDEREK!

KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ
KÁTRÁNY
KARBOLINEUM
FACEMENT és minden egyéb építési anyagot
ajánl:
„GRADIVO“ ZAGREB
Bogovičeva ul. 3. — Telefon 5-55.

Helyi képviselőt

nagy környékkel, aki a szövetszámában
jól be van vezetve

Jutalékra keres

szállítóképes és kitűnően bevezetett cég. Aján-
latok „Platzvertreter II-H-41“ jelige alatt
az Interreklam d. d. címre Zagreb Palmo-
tičeva ulica 18. szám küldendők. 7908

PAPRIKA

új termésű, garantáltan v. ytisza szegedi, plombált
ár, bármilyen mennyiségben már kapható
jutányosan 7905
Fuchs i Drug importőröknél Subotica

Ha drága szöveteit
nem akarja elrontatni, készítesse ruháit
Mandić Pál
uriszabónál, Subotica, Bene Sudarevičeva u. 34
Bőrkabátok
legizlésebben csakis nálam készülnek.

FRANJO SZABÓ
SUBOTICA, SAVA-TEKELI UL. 4.
AJÁNLI SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ

NYERGEIT
valamint szép különleges
LŐSZERSZÁMATT
és az összes e szak-
mába vágó munkákat.

TÖLGYFAHULLADÉKOT

fűtési célokra vagonáttelekben
ELAD 7883
Mitrovačka Paropila D. D. Mitrovica
Srem.

Zsulyevits Tivadar szőrméhelye

Subotica, Sokolska ulica 15. szám
Elvállal mindennemű szőrmemunkát
Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

SZŐRMEVÁSÁR

NAGYMENNYISÉGŰ
SZŐRMEÁRU
ÉRKEZETT.
Skunks-, Perzsa-, Biber-, Nutria-, Bibrett-,
mindenfajta róka-, Szilskin, opposen-, vad-
macska-, brabant-, szőrmébélés a legfines-
mabbtól a legolcsóbbig, bárányszőr és min-
den e szakmába vágó áruk. Kérem tisztelt
vevőimet, hogy megrendelésüket különösen
szőrmekabátokra saját érdekükben már most
csökkentőljék. Vidéki megrendeléseket elfogadok
SZÜCSÖK a szezon beállta előtt vásároljanak.
Győződjön meg áraink versenyképességéről.
Nagyban! Kicsinyben! Vásárlás nem kötelező!

GOLDSTEIN ANTAL
SZŐRMEÁRUHÁZA SUBOTICA
STROSSMAYEROVA U. 8. (HUSPIAC)
6167

Új boroshordók

25-700 literesek, elsőrendű kidolgo-
zás, minden mennyiségben, azonnali
szállításra, hl-ként 176 dinártól
kezdve

lagerhordók

20-50 hl-esek, ajtóval és patentzárral,
hl-ként 236 dinártól kezdve ab gyár
kaphatók.
Zagrebi Hordógyár R. T.
képviselője:
Vladislav Zubković, Sombor
Telefon 234 és 249

Körző

okt. 15-től
hétfőtől
okt. 17-ig
szerd ig

Kincs a borzalmak szigetén

kalandordráma 6 felvonásban.

Főszerepben: HOUDINI.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző közzéadásra számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Allátkeresők az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszszelvény melléklendő.

Ugyes borbélysegéd azonnal felvétetik teljes ellátással. Bajski put, Hornok József.

Eladó két festett, modern hálószoba. Cim: Miladjev könyvkereskedésében, Sombor. 7835

Fiatal irodakísasszony, aki a magyar és német nyelvet szóban és írásban bírja, rögtöni belépésre kerestetik. Ajánlatok »I. H.« jelige alatt a kiadóba kéretnek. 7897

Modern ebédlő- és konyhaberendezés, ágy matracal eladó. Érdeklődni délután 2-4-ig lehet Weiner, Skotus Viator utca 11.

ÉPÍTŐMÉSZ

elsőrendű, fával égetett

BEREMENDI

kőből, saját égetésű hűfehér meszet és

BECSINI

portandcementet vagon

tételekben, kisebb mennyiségűnél az építéshez szállítva, a legolcsóbban ajánl

SIPOS SÁNDOR

mésztermelő Subotica, I. Sokolska utca 2-6. Telefon 868

Zongora, fekete, kereszt-huros, jutányos áron eladó. Paje Kujundžića ulica 4, emelet 3. 7854

Kombinált, két vagon örlőképességű, export- és vámmalom, hozzátartozó három lakással és egyéb melléképületekkel, Bánáiban eladó. Felvilágosítás szolgál: Gertig József, Velika-Kikinda. 7868

Könyvek eladók. Konya, Palics, földmivesszékola mellett. 7896

ORČIĆ GÉZA

Beogradski put br. 95.

ELADÓ HÁZ

korcával és fűszerkereskedéssel vagy csak fűszerkereskedésnek berendezése áruval együtt. Nálam érdeklődni!

NAGY LAKÓHÁZ

átvehető lakással és iparvállalathoz szükséges helyiségekkel együtt jutányosan eladó. Cim: „Schmelka” hirdetőírásban Novi-Sad Futoški put 2. szám.

BOROSHORDÓK

3-400 Ltr. nagyságban

literenként 1 D. 10 p-ért

kaphatók

Míg a készlet tart

AUGSBURGER IMRE

Fakereskedésnél

Subotica, Ciri-Metod trg

(A Nagytemplommal szemben).

7845

okt. 15-től
hétfőtől
okt. 17-ig
szerd ig

Litka

Werner Emil regénye után

Szent Mihály (Kém halála)

6 felvonásban.

Főszereplők: Makay Margit, Petrović Szveitszláv

Smyrnaszönyeg, kézzel-csomózott, elsőrendű becskeréki gyártmány, egyed-árusítója Hofman Mihály özvegye, Subotica. 7521

Modern malom, napi 50 métermázsa őrlőképesség. Osijek mellett, nagy helységben, eladó. Ügynökök díjaztatnak. Cim: Mil. Petrović Osijek 3, Krstova ulica 21. 7887

Hálószoba eladó. Cim: Dávid ékszerüzlet, Aleksandrova ulica 1. 7860

Tüzipa, bükkhasából aprított 50 dinár per 10 kgr., bükkhasáb 45 dinár 100 kgr. Saját fuvarjaimmal megrendelés után azonnal házhoz szállítok. Jovan Sijačić, Palići ut. Telefon: 839. 7883

Kereszthuros zongora, kitűnő állapotban, eladó. — Nagy Ferenc-telep 2-ik udvar, I. emelet. 7914

Elsőrendű homoki káposzta kisebb mennyiségben és vagonként is eladó. Tudakozódni lehet Hus-ság István nyug. városi főjegyzőnél, St.-Kanjiža. 7808

Egy elegáns, csukott fiaker eladó. Bővebbet nagytrafik. 7903

A wieni Lorenc A. tanár klinikának volt műtőorvosa

Dr. CEZAR KAJON

az ortopéd gyógyászat szakorvosa

Beograd, Studenička ulica 67.

Rendel 2-4-ig. Telefon 25-29. Rendel 2-4-ig.

Csont- és izombetegségeket, bénulásokat fejtőntő, de főleg gyermekeknél. Hatzering elgömböcsket, születésből eredő valamint később szerzett sérüléseket, u. m.: csőficamodásokat, nyakmervevéseket, lúdtalakat, izommervevéseket, valamint izombetegségeket, csonttöréseket és azok következményeit angolór és angolór ros cíválóásokat sikeresen gyógyít. 7863

ROMÁNIAI SAJÁT TERMELESÜ

TÜZIFÁT és FASZENET

BÜKKHASITVÁNYT és FENYŐRUDAT

AJÁNL AZONNALI SZÁLLÍTÁSRA

FRANCÓ VEL.-KIKINDA ELVÁMOLVA

A LEGOLCSÓBB NAPI ÁRON

IMPORT FAÉRTÉKESITŐ

DEUTSCH FERENCZ

VELIKA-KIKINDA

KORNISZSIGMOND és MÁRTON

ARADI FATERMELŐK BIZOMÁNYOSA

TELEFONSZÁM 12.

7839

LEVELEZÉS

Egy kisebb gyártulajdonos, 30 éves legényember, házasság céljából megismerkedne egy testleg és lelkileg egészséges leánnyal vagy özvegyvel. Hozomány nem okvetlen szükséges, lehet bármilyen szegényebb sorsú nő, de tiszta multu. Kalandorok és művésznők kíméljenek. »Közös megértés« jeligére Novisad postrestante kér. 7896

Egy korrekt és józanéletű ipari munkás, de szegénysorsu, benősülne valláskülönbség nélkül. Leveleket »Korrekt« jeligére a kiadóba kér. 7892

FOGLALKOZÁS

ZALOGINTÉZET

Értéktárgyakra kölcsönt ad. Egyenruhák szállítása, köpenyszövet, ékszer, női kalapok, cipők, ruhák eladók. Bogovičeva-(Kini-zi) ulica 12. 686

Fűszerkereskedőség, csakis elsőrangú detailista és gyakornok középiskolával felvétetik Sugár Manónál. 7746

Kézimunkaüzletet nyitottam és fekérenemű varrodát. Mindenféle díszassurtd előrajzolat vállalak Cecilia Szmoljan Agina-utca 4. szám. 7780

Egy rövidárus-segéd bármikori belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 7814

BŐRBUTORAIT

megtisztítja, megfesti, új-jáalakítja Jellinek József, Paje Kujundžića ulica 4.

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál: 6333

KRAUSZ

VELIKI-BECSKEREK, a törvényszéki palota mellett. TELEFON SZÁM 329.

Egy fiatal irodaszolga felvétetik. Cim a kiadóban. 7886

Irni, olvasni tudó idősebb nő éjjeli mulatóba mint madám felvétetik. Özv. Kocsis Péterné Senta, Vírág u. 1. 7915

Egy nyugalmazott főkalauz irodai, raktárnoki vagy hasonló állást keres. Cim a kiadóban. 7910

VÉTEL-ELADÁS

Eladó 25.000 drb kis cserépszka cserépgyártáshoz, 38-40 cm hosszú, 18 cm széles, 2 cm vastagságú. Érdeklődők forduljanak Novákovich Nándor, Horvát-Köcse. 7873

Eladó egy 8 HP Máv cséplőgarnitúra, jó állapotban, új szijazattal, ára 55.000 dinár. Érdeklődni lehet Pavlović és Cirilovnál, Stapár. 7862

Két dupla rovátkolt hengergszék, 600-tól 1000 mm, dupla daratisztító és egy 4-6 réti síkszita megvételre keresztek. »Grosjean« gőzmalom, Pančevo. 7848

696

SAJÁT KÉSZITMÉNYÜ KÖTÖTTÁRUK

ISKOLARUHÁK

leányok részére.

KÖTÖTT KOSZTÜMÖK

a legdivatosabb kivitelben.

CSIKOS DIVATMELLÉNY

200 dinárért kapható

NŐIRUHÁK

új modellek, rendkívül nagy választékban leszállított áron kaphatók:

BECK JENŐ

kötöttáru készítő Subotica, Pašičeva u. 8.

(Gözfürdő mellett)

HYGIEIA

KÖTSZERGYÁR

SUBOTICA, BADALIČEVA ULICA 6. SZÁM

Gyárt és raktáron tart

ORVOSI KÖTSZEREKET mindennemű BETEGÁPOLÁSI CIKKEKET

elsőrendű minőségben.

Kórházaknak és betegsegélyző pénztáraknak nagy árengedmény!